

**Борисов О. Г.
Караман Е. А.**

Одесский институт финансов

Украинского государственного университета финансов и международной торговли

МАРКЕТИНГ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОДЕССКОГО РЕГИОНА

Резюме

Рассмотрен региональный и муниципальный маркетинг как система мер по привлечению в регион или город новых внешнеэкономических агентов, способствующих процветанию региона в целом. Он может осуществляться в виде маркетинга земли, жилья, зон хозяйственной застройки, инвестиций, туристического маркетинга и тому подобное. Основную роль в развитии внешнеэкономического маркетинга региона играет региональная политика, понятие и главные цели которой также будут освещены ниже.

Ключевые слова: маркетинг, регион, региональная политика, стратегия, планирование.

**Borisov O. G.
Karaman O. A.**

Odessa Institute of Finance

Ukrainian State University of Finance and International Trade

FOREIGN MARKETING OF ODESSA REGION

Summary

This article will review regional and municipal marketing as a system of measures to attract a new region or city foreign economic agents that contribute to the prosperity of the region. It may take the form of marketing of land, housing, economic development zones, investment, tourism marketing and so on. The main role in the development of foreign trade marketing of the region plays a regional policy, the concept and the main purpose of which will also be highlighted below.

Keywords: marketing, region, regional policy, strategy, planning.

УДК 339.7:339.982

Бригадир В. О.

Тернопільський національний економічний університет

ПОКАЗНИКИ ТА КРИТЕРІЇ ВИМІРЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ КРАЇН ЄС

Досліджуються процеси соціальної стратифікації країн ЄС. Використання базових показників та критеріїв для вимірювання дозволило визначити місце Європейського Союзу в соціальній стратифікаційній системі світу. Окреслено фактори впливу глобалізації на ці процеси, показано динаміку зміни показника індексу людського розвитку (ІЛР) у країнах ЄС.

Ключові слова: глобальна соціальна стратифікація, ВВП, ІЛР, країни ЄС, глобалізація.

Постановка проблеми. Більшість дослідників відзначають поглиблення глобалізації як провідну тенденцію розвитку світової економіки, що, в свою чергу, призводить до кардинальних змін в економічному, політичному та культурному житті не лише окремих країн, але й світу в цілому, оскільки має вплив на всі аспекти людського розвитку. Глобалізація надає асиметричного характеру взаємовідносинам, а також породжує нерівність між людьми, регіонами, країнами, що не зменшується, а, навпаки, зростає. Різниця в доходах та рівні життя різних країн та соціальних груп у межах цих країн поглиблюється, що підсилює нестабільність, породжує та загострює конфлікти, які у багатьох випадках несуть загрозу існуванню політичному устрою як в окремих країнах, так і регіонах світу. Для згладжування цих процесів здійснюються різні дії, як на рівні країн, так і через об'єднання їхніх зусиль. Саме з такою метою і створювався Європейський Союз, ідеологією якого було підвищення стандартів життя людей через економічне зростання. Ідея створення європейської держави добробуту поширювалася на об'єднання країн з різним економічним розви-

тком, що ще на стадії вступу до ЄС мали працювати над вирішенням цих проблем. Однак сьогодні можна констатувати очевидний факт, що не всі країни ЄС рівномірно розвиваються, нерівність їх розвитку не лише зменшилася, а, навпаки, поглиблюється. Рівень життя у високорозвинених країнах залишається недосяжним для країн – нових членів ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам дослідження глобальної соціальної стратифікації, а також визначення критеріїв та показників її вимірювання присвячено роботи зарубіжних та вітчизняних науковців. Теоретичні основи соціальної стратифікації закладені А. Пігу та П. Сорокіним, згодом розвинуті у наукових працях А. Ануріна, Н. Бердсолл, А. Гальчинського, В. Добренькова, О. Євтушенка, М. Іконникова, В. Іноземцева, Н. Коваліско, С. Макєєва та ін. Детальніше досліджено процеси соціальної стратифікації країн ЄС у роботах Д. Лук'яненка, М. Коніуш, Я. Столярчук та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак недостатньо дослідженими залишаються проблеми вимірювання соціальної

стратифікації в країнах ЄС та вироблення політики щодо впливу на зменшення розриву в доходах та рівнях життя у них.

Метою статті є виявлення місця ЄС у соціальної стратифікаційній системі світу через використання базових показників для її вимірювання.

Виклад основного матеріалу. Для характеристики нерівномірності глобального розвитку та його асиметричності використовується поняття «глобальна соціальна стратифікація», що визначає ранжування цілого ряду країн або регіонів відповідно до їх статусу за шкалою стратифікації.

Враховуючи той фактор, що Україна спрямовує свій вектор розвитку на поглиблення інтеграції з Європейським Союзом, доцільно визначити основні тенденції глобальної соціальної стратифікації країн Європи, з'ясувати основні причини та наслідки існуючого стратифікаційного порядку, що допоможе розробити ряд заходів щодо підвищення рейтингу України в соціальній стратифікаційній системі Європи.

Основними показниками та критеріями вимірювання глобальної соціальної стратифікації є показник ВВП на душу населення, індекс людського розвитку (ІЛР) та ін. Саме за допомогою використання зазначених показників та критеріїв їх вимірювання в статті буде здійснюватись дослідження стратифікаційного порядку країн ЄС та перевірена існуюча гіпотеза щодо нерівномірності та асиметричності глобального розвитку.

Рівень економічного добробуту населення тісно корелює із рівнем доходу країни. Базовим показником рівня життя є показник ВВП на душу населення. Погоджуємося із думкою ряду економістів щодо недоліків показника ВВП, а саме [9]:

1. Найбільші прорахунки при розрахунку ВВП пов'язані з тіньовою, офіційно не реєстрованою економікою, врахування якої є досить складним в організаційно-методичному плані. Необхідно зауважити, що оцінка та офіційне визнання розміру тіньової економіки – не прості політико-економічні питання: показана та врахована в ВВП значна величина підвищує ключовий макроекономічний показник, але характеризує слабкість та прорахунки влади різних рівнів.

До цього варто додати і те, що показник ВВП не «протистоїть» інфляції, а навпаки – чим вищі ціни, тим більша сумарна вартість всіх вироблених товарів та послуг.

2. ВВП відображає лише офіційну, зареєстровану, діяльність, що визначається ринковими угодами. Він не враховує послуг, що підвищують добробут людей, але здійснюються в домашніх господарствах (приготування їжі, послуги виховання, прибирання приміщень, території, транспортні послуги тощо). Якщо ж перелічені види діяльності виконуються юридичними особами, тобто офіційно, то вони попадають в розрахунок ВВП, проте коли те ж саме виконується членами сім'ї або же не юридичними особами, то це не відображається на зростанні ВВП.

3. ВВП відображає лише обсяг економічних благ, не враховуючи благ нематеріального характеру, що в умовах сучасної цивілізації набувають самостійної цінності.

Проте вважаємо, що все ж зазначений показник є одним з тих, що може бути використаний для вимірювання рівня економічного добробуту в країні.

Дослідження тенденцій зміни глобальної соціальної стратифікації країн ЄС доцільно, на нашу думку, проводити перш за все через визначення

рейтингу ЄС в стратифікаційній системі світу та з'ясування соціально-стратифікаційного порядку країн Європи.

На сьогодні ЄС є інтеграційним угрупованням, до складу якого входять 28 держав, що приєднувались до нього в різні періоди часу. Основними етапами створення та розширення ЄС вважаються наступні [1]:

1957 р. – Бельгія, Італія, Нідерланди, Люксембург, Німеччина та Франція;

1973 р. – Велика Британія, Данія, Ірландія;

1981 р. – Греція;

1986 р. – Іспанія та Португалія;

1995 р. – Фінляндія, Австрія та Швеція

2004 р. – Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Литва, Латвія;

2007 р. – Болгарія та Румунія;

2013 р. – Хорватія.

Аналізуючи геополітичні характеристики ЄС, відзначимо, що Європейський Союз є найпотужнішим інтеграційним об'єднанням світу з населенням, що перевищує 450 млн. чол. (для порівняння: у США – 268 млн. чол., Японії – 126 млн. чол.). У вимірі кількості та якості це виглядає так: виробництво понад 27% світового ВВП, близько 18% світової торгівлі товарами та 24% світової торгівлі послугами. Країни Євросоюзу забезпечують 46% прямих іноземних інвестицій, в той же час залучаючи до своєї економіки 21% прямих іноземних інвестицій [4].

Проаналізувавши зміну середнього значення ВВП на душу населення в світі по групах країн: розвинуті країни та країни, що розвиваються, з метою перевірки гіпотези щодо поглиблення нерівномірності розвитку країн в геопросторі отримали наступні результати. Спостерігається стійка тенденція до підвищення добробуту в цілому в світі як по розвинутих країнах, так і щодо країн, що розвиваються. Збільшення ВВП на душу населення за досліджуваний період склало \$9 680 тис. (з \$7654 тис. в 1993 р. до \$17 334 тис. в 2013 р.), темп приросту зазначеного показника в 2013 р. склав 226,5%. По групі розвинутих країн ВВП на душу населення за досліджуваний період зріс з \$21 411 тис. в 1993 р. до \$42 935 тис. в 2013 р., темп росту склав 200,5%. По групі країн, що розвиваються, відповідно, зазначений показник показав зростання на 305% (з \$3138 тис. в 1993 р. до \$9596 тис. в 2013 р.) [11].

Крім того, аналіз зміни показника ВВП на душу населення як такого, що визначає добробут населення країни, підтвердив гіпотезу щодо асиметричності економічного розвитку країн в геопросторі та збільшення розриву в рівнях добробуту країн. Також спостерігається подальше поглиблення розриву в доходах між багатими та бідними. Частка найбагатшого 20% населення світу, що мешкають у країнах з високим рівнем доходу, у світовому ВВП складає 86%, в той час як частка 20% населення світу, що мешкає у країнах з низьким рівнем доходу – 1% [5].

Вплив глобалізаційних процесів на країни ЄС та наслідки для окремих країн входження в інтеграційне об'єднання ЄС будемо здійснювати на основі п'ятого розширення, а саме з 2004 р. Вибір 2004 р. обумовлений перш за все найбільшою кількістю країн, що були запрошені до вступу. Як бачимо з посеред інших етапів розширення ЄС на даному етапі (2004 р.) відразу 10 країн стали членами Європейського Союзу. По-друге, членами Союзу стали держави, що відрізнялися від вже

існуючих за цілим рядом показників економічного та соціального розвитку.

Крім того, як зазначають дослідники, жодна країна з нових членів повністю не відповідала копенгагенським критеріям, жодна з них не завершила процес адаптації національного законодавства до вимог ЄС [6]. На момент вступу до ЄС ВВП на душу населення по відношенню до середнього значення 15 країн ЄС становив: Польща – 39,5%, Угорщина – 49,6%, Чехія – 63,5%, Словаччина – 45,4%, Словенія – 68,6%, Кіпр – 70,2%, Мальта – 60,3%, Естонія – 44,3%, Литва – 40,1%, Латвія – 36,3% (розраховано автором на основі [13]).

В 2007 р. до ЄС-10 приєдналися ще дві країни – Болгарія та Румунія, ВВП на душу населення яких на рік приєднання по відношенню до середнього ВВП 15 країн Європи складав відповідно 32,9% та 33,3% (розраховано автором на основі [13]). Дані про ВВП на душу населення країн ЄС-10 (2004 р. приєднання) наведені на рис. 1.

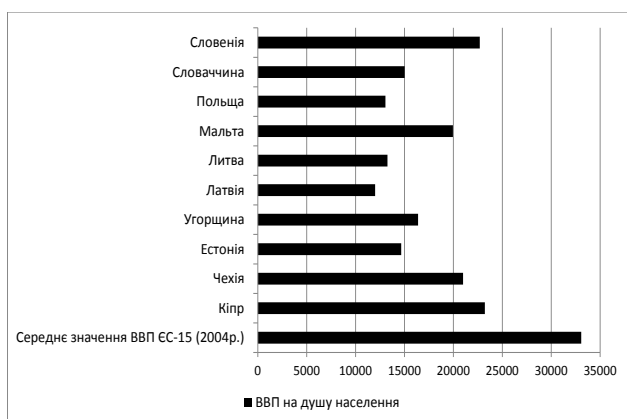

Рис. 1. ВВП на душу населення країн ЄС-12 в 2004 р. [13]

Станом на 2007 р. – рік завершення п'ятого розширення ЄС – з 15 країн ЄС, що знаходились на початках його створення, в 12 з них ВВП на душу населення знаходився на рівні або перевищував середнє значення зазначеного показника. Аналізуючи результати вступу окремих країн до Європейського Союзу, можна зазначити тенденцію позитивного впливу приєднання на добробут так званих «нових» членів, про що свідчать дані таблиці 1.

Таблиця 1
ВВП на душу населення країн ЄС-12 (п'яте розширення)

Країна	ВВП на душу населення		Темп росту (%)
	2004	2012	
Болгарія	9,096.7	15,671.9	238,6
Чехія	20,990.3	28,674.5	170,0
Естонія	14,666.5	24,735.5	212,2
Угорщина	16,389.4	22,494.0	132,1
Латвія	11,993.3	21,048.4	314,5
Литва	13,260.6	23,813.4	285,2
Польща	13,053.0	22,867.9	205,6
Словенія	22,695.5	28,450.0	134,9
Словаччина	15,015.9	25,718.5	169,1
Мальта	19,948.3	28,276.3	161,9
Румунія	8,864.8	18,136.8	266,6
Кіпр	23,216.6	29,717.9	118,1
Середнє по ЄС	24,530	32,855	133,9

Розраховано автором на основі [13]

Як свідчать дані таблиці, практично всі «новоприбулі» члени, окрім Кіпру, показали темпи зростання вище середнього в Європейському Союзі. Угорщина продемонструвала середні темпи зростання. Для порівняння проаналізуємо дані щодо «старих» 15 членів ЄС на основі даних таблиці 2.

Таблиця 2
ВВП на душу населення 15 країн ЄС, що приєдналися до 2014 р.

Країна	ВВП на душу населення		Темп росту (%)
	2004	2013	
Австрія	33,809.8	45,079.1	133,3
Бельгія	31,946.2	41,574.8	130,1
Данія	33,152.6	43,782.2	132,1
Фінляндія	31,092.6	39,740.2	127,8
Франція	29,037.3	37,532.4	129,2
Німеччина	30,662.0	43,883.9	143,1
Греція	25,109.6	25,666.7	102,2
Ірландія	37,982.4	45,684.4	120,3
Італія	28,791.7	35,280.7	122,5
Люксембург	65,206.0	91,047.6	139,6
Нідерланди	35,167.0	46,162.1	131,3
Португалія	20,303.0	27,804.2	136,9
Іспанія	26,445.0	33,094.0	125,1
Швеція	34,269.0	44,658.2	130,3
Великобританія	33,093.5	38,259.2	115,6
Середнє по ЄС	33071,2	42616,6	128,9

Розраховано автором на основі [13]

Як зазначалось вище, до моменту приєднання «нових» членів, практично всі країни з 15 існуючих членів мали темпи росту ВВП на душу населення, вищі середнього значення по ЄС. Однак дані таблиці 2 свідчать про незначне зниження темпів росту зазначеного показника у таких країнах, як Фінляндія, Греція, Ірландія, Італія, Іспанія та Великобританія. А такі країни, як Австрія, Бельгія, Данія, Німеччина, Люксембург, Нідерланди, Португалія, продемонстрували темпи зростання вище середнього.

Проведений аналіз підтвердив тезу про позитивний вплив на добробут інтеграції до Європейського Союзу та дозволив також сформулювати та виявити тенденцію зближення країн ЄС за рівнем добробуту.

Показник ВВП на душу населення суттєво залежить від темпів приросту населення. Ситуація, за якої збільшення ВВП на душу населення зростає за рахунок зменшення чисельності населення, є економічним зростанням. Крім того, при зростанні населення більшими темпами, ніж зростання реального ВВП, також відбувається зниження рівня життя. Зазначене потребує, на нашу думку, додатково до аналізу ВВП на душу населення здійснювати також порівняльний аналіз динаміки реального ВВП на душу населення та темпів зростання чисельності населення.

Розрахунок темпів росту ВВП на основі наведених даних показав, що приріст зазначеного показника за період 2004–2013 рр. в країнах Євросоюзу в цілому, без врахування обсягів ВВП Хорватії, приєднання якої до складу ЄС відбулося лише в 2013 р., склав 46,8%. При цьому слід зазначити, що практично всі країни Євросоюзу, окрім Греції, показали темпи росту близькі або вище середнього по ЄС [13]. Порівняльний аналіз темпів приросту ВВП та чисельності населення представлено на діаграмі (рис. 2).

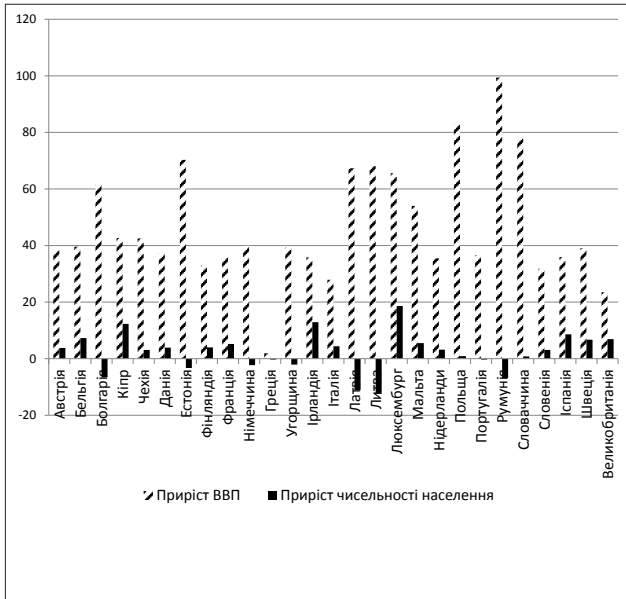

Рис. 2. Темпи приросту ВВП та чисельності населення країн ЄС за період 2004–2013 рр.

Розраховано та побудовано автором на основі [13]

Стосовно приросту населення, зазначений показник в середньому по країнах ЄС зріс на 2,44%. Однак, як видно з рисунку, спостерігається нерівномірний приріст населення по окремих країнах. Спад чисельності спостерігається в основному серед «новоприбулих» членів, а саме: Болгарії (93,4%), Естонії (96,7%), Угорщини (97,9%), Латвії (88,9%), Литви (87,6%), Румунії (93,1%). Зниження темпів приросту чисельності населення спостерігається і серед «старих» членів ЄС, а саме: Німеччини (97,7%), Греції (99,7%), Португалії (99,7%). Однак зазначені темпи падіння є значно нижчими. Якщо в середньому темп приросту чисельності населення 15 «старих» членів ЄС склав в 2013 р. відносно 2004 р. 5,5%, то зазначений приріст «новоприбулих» членів виявився від'ємним (-1,4%) [13]. Зазначений факт пояснюється можливістю вільного переміщення населення та відповідною міграцією.

Однак суттєве перевищення темпів зростання реального ВВП над чисельністю населення в цілому в Європейському Союзі засвідчує підвищення добробуту населення за останні 10 років, а також зближення «новоприбулих» членів за темпами економічного зростання.

Для оцінки економічного та соціального розвитку країн в 1990 р. при ООН було запропоновано змінити так звані «класичні» теорії економічного розвитку, що базувалися на показнику валового національного продукту (ВНП), та перейти до концепції людського розвитку. «Розвиток людини є процесом розширення спектру вибору. Найбільш важливі елементи вибору – жити довгим та здоровим життям, отримати освіту та мати достойний рівень життя» [10].

Основним стратегічним інструментом концепції є ІЛР (індекс людського розвитку), в основу якого закладена ідея про те, що суспільний розвиток необхідно оцінювати не лише по ВНП, а також по досягненнях в галузі здоров'я та освіти.

ІЛР – інтегральний показник рівня розвитку людини в тій чи іншій країні, тому його часто використовують в якості синоніму з такими поняттями, як «якість життя» та «рівень життя» [10].

ІЛР є зведеним показником, основними складовими якого є: 1) фізичний стан людей, їх довголіття (показник – середня очікувана тривалість життя); 2) духовний та інтелектуальний розвиток людини (показник – рівень освіти, що розраховувався на основі двох елементарних показників: частка грамотних серед дорослого населення та середня тривалість навчання); 3) матеріальний добробут, тобто реальні доходи на душу населення (показник – ВВП на душу населення за паритетами купівельної спроможності (ПКС) національних валют). Індекс ВВП демонструє економічну результативність діяльності людей, індекс тривалості життя – стан фізичного, соціального та психічного здоров'я населення, індекс освіти – соціокультурний та професійний потенціали населення. Загальний ІЛР розраховувався до 2010 р. як середньоарифметична величина цих трьох індексів. Методика розрахунку ІЛР була репрезентативна для оцінки якості життя населення, проведення міжнародних зіставлень, аналітично-моніторингових досліджень [8].

У цьому контексті слід відзначити, що з 2010 р. дану методику було удосконалено. Так, у 2010 р. були представлені останні зміни скоригованого ІЛР, і на додаток до нього в практику ПРООН було введено три нових: ІЛР, скоригований із урахуванням соціально-економічної нерівності, індекс гендерної нерівності та індекс багатомірної бідності. Крім того, сама категорія «людський розвиток» була значно підсилена зв'язком з найвищими цивілізаційними цінностями: демократією, правами людини, соціальною справедливістю тощо. Це дає можливість глибше зрозуміти проблеми людського розвитку, піддати їх ретельному науковому аналізу, знайти вірні шляхи для динамічного прискорення на світовому (глобальному) й національному (регіональному) рівнях.

Визначення рейтингів людського розвитку ПРООН має потужну спонукальну силу, що підштовхує національні уряди до розробки стратегій розвитку, внесення коректив цивілізаційно-гуманістичного забарвлення у політико-економічний курс держав. Адже ІЛР безпосередньо впливає на міжнародний імідж держави, її внутрішню стабільність та згуртованість громадського суспільства навколо загальнолюдських цінностей [7].

Враховуючи доступні джерела для аналізу, за рівнем ІЛР розділяють країни на три типи [7]:

- 1) країни з високим індексом людського розвитку (0,800–1,000);
- 2) країни з середнім рівнем людського розвитку (0,500–0,799);
- 3) країни з низьким індексом людського розвитку (0–0,499).

З огляду на те, що розрахунки здійснюються для 187 країн, до групи країн з дуже високим рівнем людського розвитку віднесено 46 країн, з високим – 47, середнім – 48, з низьким рівнем людського розвитку – 46 країн. Ця класифікація відображає рівень якості життя населення у відповідних країнах [8].

До країн ЄС з високим ІЛР можна віднести Австрію, Бельгію, Кіпр, Чехію, Данію, Фінляндію, Францію, Німеччину, Грецію, Угорщину, Ірландію, Італію, Люксембург, Мальту, Нідерланди, Польщу, Португалію, Словаччину, Словенію, Іспанію, Швецію, Великобританію.

До країн із середнім ІЛР відносимо: Болгарію, Естонію, Латвію, Литву, Румунію, Хорватію [12].

Суттєвий вплив на ІЛР здійснила криза 2008–2009 рр. Так, аналіз зміни ІЛР по країнах ЄС з

2004 р. показав, що у всіх країнах спостерігалось підвищення ІЛР, а вже з 2010 р. спостерігається зниження даного показника у всіх країнах [12].

Висновки і пропозиції. Аналіз зміни показників та критеріїв вимірювання соціальної стратифікації підтвердив гіпотезу щодо асиметричності економічного розвитку країн в геопросторі та збільшення розриву в рівні добробуту країн. А саме, спостерігається подальше поглиблення розриву в доходах між багатими та бідними.

Аналіз показав, що країни ЄС в основному мають високі рейтинги в соціальній стратифікаційній системі глобального світу, з тенденцією

до подальшого зростання добробуту населення. Також можна засвідчити тенденцію до поляризації рівня добробуту країн ЄС та країн, що розвиваються.

Аналізуючи результати вступу окремих країн до Європейського Союзу, зазначаємо тенденцію позитивного впливу приєднання на добробут так званих «нових» членів, а також тенденцію до зближення країн ЄС за рівнем добробуту.

Індекс людського розвитку в країнах ЄС починаючи з 2004 р. підвищувався, однак з 2010 р. спостерігається зниження даного показника у всіх країнах.

Список літератури:

1. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття. Довідник. – Чернівці, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrcei.org/uploads/files/default/binder1.pdf>.
2. Круглашов А.М., Озимок І., Астапенко Т.С., Руссу В.В. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : [довідник] / [А.М. Круглашов, І. Озимок, Т.С. Астапенко, В.В. Руссу]. – Чернівці, 2010. – 212 с.
3. Кучеренко С.А., Балозян Д.Р. Порівняльний аналіз показників європейської соціальної політики / С.А. Кучеренко, Д.Р. Балозян // Бізнес-інформ. – 2014. – № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/sravnitelnyu-analiz-pokazateley-evropeyskoj-sotsialnoy-politiki>.
4. Мережа експертів у сфері розробки та менеджменту євроінтеграційних проектів. Інституційна й економічна система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.eufunds.in.ua/eu-history/institutsijna-j-ekonomichna-systema.
5. Нікітіна Т. Тенденції економічного розвитку в постіндустріальну епоху / Т. Нікітіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dSPACE.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5296/1/11.pdf>.
6. Рябінін Є. Етапи розширення ЄС: ретроспективний аналіз / Є. Рябінін // Зовнішні справи. – 2013.
7. Саричев В.І., Єлісеєва Г.І. Індекс людського розвитку: проблеми вимірювання на національному та світовому рівнях / В.І. Саричев, Г.І. Єлісеєва // Бізнес-інформ. – 2014. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.business-inform.net/pdf/2014/2_0/220_227.pdf.
8. Ситнікова Н.П. Досвід вимірювання якості життя міжнародними організаціями для врахування у процесах моніторингу та планування розвитку / Н.П. Ситнікова. – Ефективна економіка. – 2012. – № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1321>.
9. Столярів В. ВВП: мифы и реальность / В. Столярів // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 12. – С. 105–109.
10. Фонд якісної політики . ООН опублікувала Індекс людського розвитку в країнах світу 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fundgp.com/ua/events/news/885/>.
11. Economy watch. Follow the money. Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economywatch.com/>.
12. Human development report [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.hdr.undp.org.
13. World bank. Data and Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.data.worldbank.org.

Бригадир В. А.

Тернопольский национальный экономический университет

ПОКАЗАТЕЛИ И КРИТЕРИИ ИЗМЕРЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ СТРАТИФИКАЦИИ СТРАН ЕС

Резюме

Исследуются процессы социальной стратификации стран ЕС. Использование базовых показателей и критериев для измерения позволило определить место Европейского Союза в социальной стратификационной системе мира. Очерчены факторы влияния глобализации на эти процессы, показана динамика изменения показателя индекса человеческого развития (ИЧР) в странах ЕС.

Ключевые слова: глобальная социальная стратификация, ВВП, ИЧР, страны ЕС, глобализация.

Bryhadur V. O.

Ternopil National Economic University

THE INDICATORS AND CRITERIA FOR MEASURING SOCIAL STRATIFICATION OF THE EU COUNTRIES

Summary

The processes of the social stratification of the EU-countries are investigated in the article. The use of base indexes and criteria for measuring the place of European Union allowed to define it's place in the stratification frame of society of the world. The factors of influence of globalization are outlined on these processes, the dynamics of the human development index in the EU-countries is shown.

Keywords: global social stratification, GDP, HDI, EU-countries, globalization.